

Darbā
neriskē-
ievēro
darba
drošību!

AIZSARDZĪBA

Darba aizsardzības priekšraksti

**ATGĀDNE
TEKSTILRŪPNIECĪBAS
DARBINIEKIEM**

DARBA

ATGĀDNE PAREDZĒTA

Tekstilizstrādājumu, apģērbu un ādas izstrādājumu ražošanas darbiniekiem, t.sk. ietverot vērpes, aušanas, šūšanas, adīšanas, krāsošanas darbus, kur tiek izmantotas dabīgās un mākslīgās izejvielas. Atgādnis mērķis ir atkārtoti atgādināt tekstilrūpniecības darbiniekiem pamatprasības darba aizsardzībā.

IEGAUMĒ!

Tava iepazīšanās ar šo atgādni neaizstāj darba drošības instruktāžas. Izskaidrot darba drošības instrukcijas un informēt Tevi par darba vides riskiem, kuriem Tu esi pakļauts, kā arī citiem darba aizsardzības jautājumiem ir darba devēja pienākums.

Vai **Tu zini**, ka Latvijā 2002.gadā nelaimes gadījumos darbā cieta 1309 darbinieki, no tiem 52 gāja bojā, bet 183 darbinieki guva smagas traumas.

2002.gadā nelaimes gadījumos ir cietuši 18 tekstilrūpniecības darbinieki, no tiem 2 guvuši smagas traumas. Bet arodslimības tekstilrūpniecībā 2002.gadā vien ir ieguvuši 21 darbinieki, kas ir vairāk nekā divas reizes pārsniedz pirms gada reģistrēto arodslimību skaitu tekstilrūpniecībā.

Raksturīgākās arodslimības tekstilizstrādājumu, apģērbu un ādas izstrādājumu ražošanā ir profesionālā vājdzirdība, elpošanas ceļu, kaulu un muskuļu sistēmas un saistaudu slimības, kā arī alerģiska rakstura slimības.

KĀPĒC NOTIEK NELAIMES GADĪJUMI UN TIEK IEGŪTAS ARODSLIMĪBAS?

Nelaimes gadījumi notiek tāpēc, ka netiek ievērotas darba aizsardzības instrukcijas un tekstilrūpniecības darbu tehnoloģija, tostarp:

- tiek izmantoti neatbilstoši un nedroši darba paņēmieni un metodes;
- ekspluatē tehniski bojātu, darba aizsardzības normatīvajiem aktiem neatbilstošu vai nepārbaudītu iekārtu;
- izmanto indīgas (kaitīgas), nepārbaudītas izejvielas;
- netiek veiktas paredzētās darbinieku darba drošības instruktāžas;
- darba telpas un darba vietas nav ierīkotas atbilstoši darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām;
- netiek nodrošinātas atbilstošas darba higiēnas prasības;
- nav veiktas darbinieku obligātās veselības pārbaudes;
- netiek izmantoti individuālie aizsardzības līdzekļi, vai arī tie ir bojāti vai nolietoti;
- nepietiekami apgaismotas darba vietas.

Nelaiemes gadījumu piemēri

Apstrādājot vīles ar šujmašīnu, darbiniece Ž.Š. ar roku satvēra galda lampu, kurai bija bojāta izolācija un saņēma strāvas triecienu. Aizvesta uz slimnīcu Ž.Š. otrā dienā mira.

Gludinātāja J.B. gribēja ar roku pielīdzināt drēbi. Rokas plauksta tika iespiesta gludināšanas tvaika presē, un rezultātā plauksta tika smagi apdedzināta.

A.Š. regulēja ieslēgtu liešanas automātu. Tika traumēta roka, kuru iespieda presformā.

Krāsotājs-sārnotājs O.V. un sārnotājs-ģērētājs A.Š. tīrīja kanalizācijas kanālu. O.V. smēla ar spaiņiem nogulsnes un padeva A.Š., kurš stāvēja uz kanāla malas. Pēc laika O.V. zaudēja samaņu un palika kanālā. A.Š. gribēja O.V. izcelt, ielēca kanālā un arī zaudēja samaņu. Abi guva traumas.

Kā Tev jārikojas, lai Tu varētu droši veikt savu darbu?

ATCERIES!

Stājoties darbā, Tev ar darba devēju obligāti jānoslēdz **darba līgums** un darba devējam Tev jānodrošina:

1. Veselībai un dzīvībai **nekaitīga darba vide** un **darba apstākļi**.
2. **Ievadinstruk tāža**, kurā Tevi iepazīstina ar uzņēmuma darba organizācijas un darba drošības pamatjautājumiem, tostarp: ar esošiem darba vides riska faktoriem, kuriem Tu esi vai vari tikt pakļauts; darba aizsardzības līdzekļiem un drošības zīmēm; ugunsdrošības prasībām un rīcību ugunsgrēka gadījumā; pirmās palīdzības sniegšanu; darbinieku rīcību, ja ir noticis nelaimes gadījums darbā; iekšējās kārtības noteikumu pamatprasībām. Darba devējam jābūt pārliecinātam, ka esi sapratis darba aizsardzības instrukcijas prasības. Par instruk tāžas veikšanu Tu paraksties Ievadinstruk tāžu reģistrācijas žurnālā.
3. **Instruk tāža** darba vietā, kuras gaitā Tevi iepazīstina ar veicamā darba veida raksturīgajiem darba aizsardzības jautājumiem un praktiski parāda droša darba metodes un paņēmienus. Par šīs instruk tāžas veikšanu Tu paraksties Darba aizsardzības instruk tāžu reģistrācijas žurnālā.

Nekad neparaksties instruk tāžu žurnālos bez instruk tāžas saņemšanas!

4. **Bezmaksas** individuālie aizsardzības līdzekļi.
5. **Bezmaksas** mazgājамie un neitralizējošie līdzekļi, ja Tavā darbā ir iespējama kaitīgo vielu iedarbība uz ādu;
6. **Obligātā** veselības pārbaude ārstniecības iestādē un tās atkārtojums, ja to prasa veicamais darbs un ja Tavu veselības stāvokli ietekmē vai var ietekmēt kaitīgie darba vides faktori vai Tu veic darbu īpašos apstākļos. Izdevumus, kas saistīti ar veselības pārbaudi sedz darba devējs;

Stājoties darbā, par veselības stāvokļa pārbaudi maksā pats darbinieks vai pēc savstarpējas vienošanās — darba devējs.

7. Obligāta apmācība pirmās medicīniskās palīdzības sniegšanā.
8. **Sanitāri** higiēniskās telpas un dzeramais ūdens.
9. Ātri un ērti pieejama pirmās palīdzības aptieciņa ar nepieciešamo medicīnisko materiālu minimumu;

TAVS PIENĀKUMS:

- rūpēties par savu drošību un veselību, kā arī to personu drošību un veselību, kuras var ietekmēt Tavs darbs;
- **ievērot** darba drošības (darba aizsardzības) un ugunsdrošības instrukcijas;
- **ievērot** uzņēmuma iekšējās kārtības noteikumus;
- **ievērot** darba devēja, tiešā darba vadītāja un darba aizsardzības speciālista rīkojumus un norādījumus, kas attiecas uz drošu darbu veikšanu un darba aizsardzību;
- profesionāli pareizi rīkoties ar mašīnām un iekārtām; izmantot darbu tehnoloģijā paredzētās aizsargierīces un palīgierīces;
- neveikt patvaļīgas darbības, kas neattiecas un Tavu kompetenci un kuras var apdraudēt Tavu vai citu darbinieku drošību;
- **ievērot** uzstādīto drošības zīmju un brīdinošo uzrakstu prasības;
- lietot individuālos aizsardzības līdzekļus (dzirdes aizsarglīdzekļus, aizsargtērpus, galvassegas, priekšautus, cimdus, respiratorus u.c. līdzekļus, kas domāti Tavas drošības un veselības aizsardzībai); pēc aizsardzības līdzekļu lietošanas tie jānovieto tiem paredzētajā vietā;
- nekavējoties ziņot darba devējam, tiešajam darbu vadītājam vai darba aizsardzības speciālistam personai par nelaimes gadījumu vai tā iespējamiem draudiem;
- sniegt pirmo palīdzību nelaimes gadījumā cietušajiem un vajadzības gadījumā izsaukt medicīnisko palīdzību;
- apmeklēt obligātās veselības pārbaudes saskaņā ar darba devēja rīkojumu;
- nekādā gadījumā darba laikā **nelietot alkoholu** vai **citas apreibinošas vielas** (narkotikas)!

TAVAS TIESĪBAS

- **ievēlēt** uzticības personu, kura pārstāv darbinieku intereses darba aizsardzībā, (ja uzņēmumā nodarbināti vairāk par 5 darbiniekiem);
- **neuzsākt** vai **pārtraukt darbu**, ziņojot tiešajam darbu vadītājam un uzticības personai, ja darba apstākļi rada draudus Tev vai apkārtējo cilvēku veselībai;
- **neuzsākt** darbu, ja darbos izmantojamās iekārtas, ierīces, darbgaldi, darbarīki vai transportēšanas mehānismi neatbilst to ekspluatācijas un darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām, kā arī ja nav savlaicīgi izgājuši noteikto kārtējo pārbaudi;
- **atteikties** veikt darba uzdevumu, ja darbu izpilde neatbilst Tavai profesionālajai sagatavotībai.
- **pieprasīt** individuālos aizsardzības līdzekļus, lai pasargātu sevi no veselībai kaitīgiem darba vides faktoriem.
- **pieprasīt**, lai Tava darba vieta būtu iekārtota atbilstoši darba aizsardzības normatīvajiem aktiem. Putekļu un ķīmisko vielu saturs gaisā, kā arī mitruma, temperatūras, trokšņa, apgaismojuma iedarbība nedrīkst radīt risku Tavai drošībai un veselībai.

IEGAUMĒ UN IZPILDI!

1. Pirms darba uzsākšanas **saved kārtībā** savu apģērbu (aizpogā visas pogas, uzliec galvassegu, aizšņorē apavu auklas) un izmanto visus paredzētos individuālos aizsardzības līdzekļus;
2. Ja Tev rodas aizdomas par iekārtas vai instrumenta defektu, **rikojies** saskaņā ar iepriekš saņemto instrukciju. Ja tādas nav bijis, apturi iekārtas darbību un ziņo tiešajam darbu vadītājam.
3. Ieslēdzot darbgaldus, **pārlicinies**, ka tas nerada briesmas Tev vai kādam citam.
4. Ja darbgalds (iekārta) nav tehniskā kārtībā (tostarp metāliskās daļas ir zem sprieguma, elektrodzinējs "dūc"), nesāc darbu, bet

ziņo par to darbgalda iestatītājam vai tiešajam darbu vadītājam.

5. **Pieprasi**, lai darbgalds būtu apgādāts ar aizsargietaisēm, kas, rokai vai liekam priekšmetam nokļūstot bīstamā zonā, iekārtu automātiski apstādinātu;
6. Veic diega sasiešanu apstādinot iekārtu, ja instrukcijā tas nav paredzēts citādi;
7. Seko, lai Tava darba vieta būtu apgaismota un apgādāta ar ventilācijas iekārtām atbilstoši normām;
8. **Neglabā** liekus priekšmetus un materiālus uz darbgalda (iekārtas) vai tā nožogojuma;
9. Strādājot **neņem pretī un nedod pāri** darbgaldam (iekārtai) jebkādus priekšmetus, neregulē to;
10. **Izmanto** tikai iešanai paredzēto joslu, nekāp pāri darbgaldam kustošo daļu iežogojumiem un konteineriem;
11. **Veic** darbgalda (iekārtas) regulēšanu, iestatīšanu vai remontu tikai pēc tā izslēgšanas un pilnīgas apstāšanās; Ja Tu veic darbgalda (iekārtas) remontu, tad pie strāvas padeves ierīcēm piestiprini uzrakstu, ka mehānisms atrodas remontā un tā ieslēgšana aizliegta.
12. Beidzot darbu, **sakop** savu darba vietu;
13. Aparātu un tvertņu iekšpusē remontus, tīrīšanu un citus darbus veic vienīgi pēc to atvienošanas no komunikācijām un strāvas avota, pēc rūpīgas izskalošanas un izvēdināšanas. Ja šeit darba vides pārbaude nav veikta, **izpildi** darbus tikai gāzmaskās ar piespiedu gaisa padevi un tiešā darba vadītāja klātbūtnē;
14. Nolaižoties tvertnēs, aparātos, bunkuros, kanālos un citās tilpnēs, **apjozies** ar attiecīgām jostām un siksnām, pie kurām jābūt piesietai drošības trosē, kuras brīvajam galam jābūt otra darbinieka-novērotāja rokās;
15. Tavā darba vietā pastāv paaugstināta ugunsgrēka iespējamība, tāpēc:
  - stingri ievēro ugunsdrošības instrukcijas;
  - ja Tu smēķē, tad dari to tikai speciāli ierīkotās vietās;

- izvairies no uzliesmojošo vai sprāgstošo materiālu (organisko vielu putekļi, lupatas, papīri u.c.) uzkrāšanās, jo noteiktos apstākļos iespējama to pašaiizdeģšanās; Atceries, ka organisko putekļu uzkrājumi var būt par iemeslu ugunsgrēkam.
- zini, kur atrodas ugunsdzēsšanas aparāti, un māki tos pielietot;
- ievēro ventilācijas un elektroiekārtas atslēgšanas kārtību, kā arī degtspējīgu vielu un materiālo vērtību evakuācijas kārtību;
- neaizkrauj ejas un rezerves izejas;

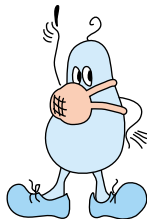
16. ja Tu nodarbojies ar ķīmisko vielu pārkraušanu un pārvietošanu, Tev jābūt informācijai par šo vielu dabu, saistībā ar to kaitīgumu un ietekmi uz veselību. Seko, lai uz katras tilpnes vai konteinera būtu labi saskatāms marķējums;
17. strādājot ar ķīmiskām vielām, zini, ka katrai darba vietai, kur lieto un uzglabā ķīmiskās vielas, jābūt apgādātai ar rakstveida informāciju par vielas īpašībām un iedarbības spējām uz cilvēka veselību, par individuālo aizsardzības līdzekļu pielietošanu un rīcību nelaimes gadījuma, ka arī jāuzrada neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšanas vietas un tās tālruņa numurs.
18. Ja Tu strādā ar elektroinstrumentiem, elektriskām mašīnām vai aparātiem, pirms to lietošanas pārbaudi, vai barošanas vadu izolācija un savienojumu vietas ir tīras un nav bojātas. Elektroinstrumentiem un darbmašīnām jābūt saņemtiem.
19. Ja Tu veic iekārtas remontu, tad pie strāvas padeves ierīcēm **piestiprina uzrakstu**, ka darbgalds vai mehānisms atrodas remontā un tā ieslēgšana aizliegta.
20. Pēc iekārtas remonta vai iestatīšanas **pārliecinies**, ka tā darbība neapdraud Tavu vai citu darbinieku drošību un veselību.
21. Pirms darba sākuma **pārbaudi**, vai darbgaldam (iekārtai) ir vietā kustošo daļu nožogojumi, vai nav vērojami acīmredzami darbgalda bojājumi - pārrauti saņemējuma vadi vai bojāta apgaismošanas ierīču izolācija;

22. Pārvietojot kravu bez ceļajiem mehānismiem, ievēro pieļaujamās smagumu pārcelšanas normas, kas vienā paņēmienā vīriešiem nepārsniedz 50 kg, bet sievietēm:
  - veicot pastāvīgu darbu maiņas laikā — 10 kg;
  - paceļot smagumu vairāk nekā 1,5 m augstumā — 10 kg;
  - smaguma celšana un pārvietošana, ja darbs tiek veikts pamīšus ar citiem darba veidiem, — 15 kg;
  - maiņas laikā kopējā pieļaujamā smaguma pārnēsāšanas vai pārvietošanas noma nedrīkst pārsniegt — 2500 kg.
23. **Neglabā** apstrādājamus materiālus uz darbgalda vai tā nožogojuma.
24. Iekārtu, darba vietu **tīri ar putekļu sūcējierīcēm**, bet ne ar saspiestu gaisu.
25. **Nedrīkst** patvaļīgi novākt vai pārceļt iekārtas aizsargnožogojumus;
26. Nelieto ķīmiskās vielas, par kuru pareizu izmantošanu un iespējamo kaitīgumu neesi informēts;
27. Strādājot ar ķīmiskām vielām, **pieprasi**, lai Tev būtu sniegta pilna informācija par šīm vielām;
28. Ja Tu ieraugi izlietu eļļu vai citu šķidrumu, kas dara grīdu slidenu, var izraisīt veselības bojājumus, aizdegšanos vai sprādzienu, **Teв jāziņo** tiešajam darbu vadītājam;
29. Rīkojies saskaņā ar darba devēja instruktāžu darba vietā.

ZINI!

- Raksturīgākie tekstilizstrādājumu, apģērbu un ādas izstrādājumu ražošanas procesa kaitīgie faktori, kas var tieši ietekmēt Tavu veselību, ir troksnis, putekļi, karstums, mitrums, gāzes un tvaiki, īslaicīga šo faktoru iedarbība parasti neatstāj iespaidu uz Tavu veselību. Ilgstoša iedarbība var radīt arodslimības,

kuras parādās tikai pēc 5-20 gadiem. Saslimšanu un traumas var radīt arī nepareiza darbgaldu un ierīču ekspluatēšana.

- Ja Tu darbā saskāries ar putekļu, gāzu, tvaiku, pārmērīga siltuma izdalīšanos vai ķīmisko vielu izgarojumiem, tad:
  - seko, lai mašīnas un aparāti, no kuriem ekspluatācijas rezultātā var izdalīties veselībai kaitīgas vielas (putekļi, gāzes, tvaiki u.c.) būtu aprīkoti ar īpašiem pārsegumiem, kas pievienoti vietējas velkmes ventilācijai;
  - lieto individuālos aizsardzības līdzekļus, kas aizsargā elpošanas ceļus, dzirdi, redzi;
- Hermētiskumu, telpas un darba vietas ventilācijas darbību.
- Tavā darba vietā un ražošanas iecirknī jābūt darba kārtībā vietējām un vispārāpmainošām pieplūdes-velkmes ventilācijas iekārtām.
- Ventilācijas iekārtas iedarbina vismaz piecas minūtes pirms darba uzsākšanas un izslēdz ne agrāk kā piecas minūtes pēc darba pabeigšanas;
- Ieslēdz vispirms velkmes, tad pieplūdes ventilācijas iekārtas. Izslēdzot jārikojas otrādi - vispirms izslēdz pieplūdes un tikai tad velkmes ventilācijas iekārtas;
- Seko, lai darba telpās tiek ievērots noteiktais veselībai nekaitīgs mitruma un temperatūras režīms;
- Strādājot pie izlīšanas, mērišanas un brāķēšanas darbgaldiem, seko, lai būtu:
  - stingri nostiprināti veltņi;
  - nodrošināta statiskās elektrības noņemšana;
  - vienmērīgs un pietiekams apgaismojums;
  - palaišanas ierīces apgādātas ar gaismas un skaņas signalizāciju, kura brīdina par darbgalda ieslēgšanu;
  - apstādināšanas ierīces, kas izvietotas tā, lai tās varētu izmantot abas darbinieces, kas strādā darbgalda abās pusēs. Brāķēšanas darbgalda stikla virsmai jābūt vienā līmeni ar pārējo virsmu, un tai jābūt vienmērīgi apgaismotai;
- auduma klāšanas darbgaldam:

Ievērojot šo atgādni, Tu varēsi droši veikt savu darbu.

TEKSTILRŪPNIECĪBAS DARBINIEK, IEGAUMĒ!

Ja tomēr darbā notiek nelaimes gadījums vai saslimšana ar arodslimību, atkarībā no kaitējuma sekām Tev **izmaksā:**

- slimības naudu un slimības pabalstu;
- atlīdzību par darbspēju zaudējumu.

Apmaksā

- ar ārstēšanu saistītos papildu izdevumus un pakalpojumus;
- rehabilitācijas un pārkvalifikācijas izdevumus.

Ar ārstēšanu saistītiem papildu izdevumiem jābūt apliecinātiem ar attiecīgās iestādes izsniegtiem čekiem, kvītiem un medicīniskiem dokumentiem.

Ja darba traumas vai arodslimības rezultātā iestājusies apgādnieku nāve, tad **izmaksā:**

- atlīdzību par apgādnieka zaudējumu darba nespējīgiem ģimenes locekļiem, kas bijuši tā apgādībā;
- apbedīšanas pabalstu.

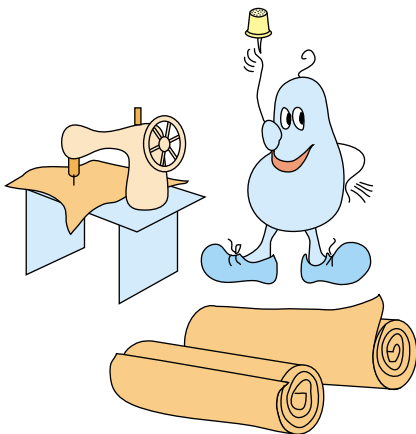
Visu to Tu vai Tava ģimene varēs **saņemt Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras filiālē pēc dzīvesvietas** tad:

- ja Tev ir noslēgts darba līgums ar darba devēju un par Tevi tiek veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas;
- ja Tu darba laikā neesi lietojis alkoholu;
- ja ir akts par notikušu nelaimes gadījumu darbā vai speciāls ārstu komisijas atzinums par arodslimību.

Paralēli tam var saņemt papildus kompensāciju, ja tā paredzēta darba līgumā.

ZINĀŠANAI!

- Detalizētāku informāciju par darba aizsardzības jautājumiem Tu vari saņemt **Valsts darba inspekcijā** (Rīgā, K.Valdemāra ielā 38, LV-1010, tel. 7021751 vai 7021704) vai tās reģionālajās inspekcijās.
- Ja nepieciešama informācija vai konsultācijas arrodslimību vai darba traumu gadījumā, vērsies **Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā** (Rīgā, Lāčplēša ielā 70a, LV-1011, tel. 7013692, 7013650) vai tās filiālēs Latvijas rajonos.

***Darbā neriskē -
ievēro darba drošību!***